

Språkstimulans genom aktiv bokläsning

Malin Bergman Papworth, leg logoped

Innehåll

- Vad är språk
- Språkutveckling
- Är det möjligt att stimulera ett barns språkutveckling?
- Aktiv bokläsning – Varför? Hur?
- Flerspråkig bokläsning
- Bokläsning med förstärkning av tecken som stöd

Vad är språk?

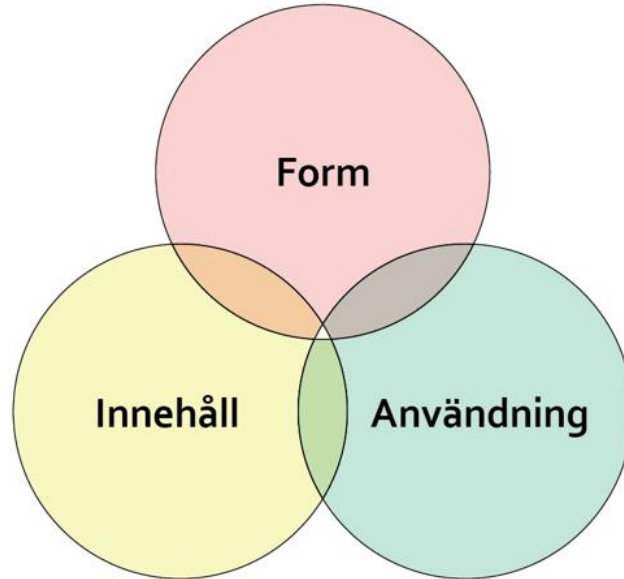
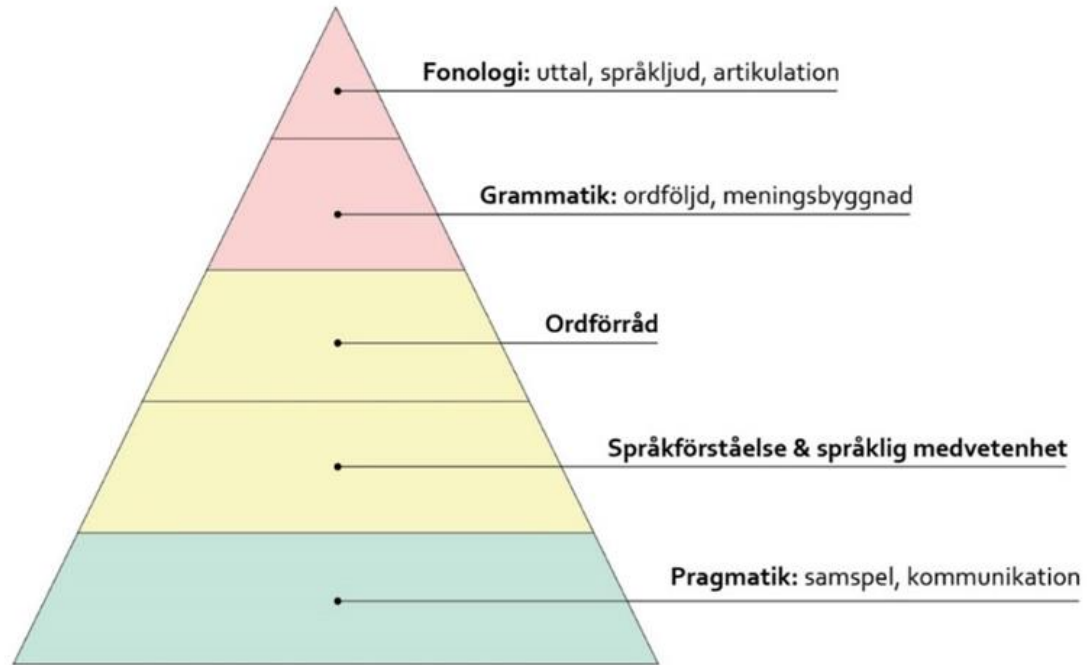

Illustration efter modell av Bloom och Lahey, 1978

Vad är språk?

Hur utvecklas språk?

- Börjar redan i fosterlivet
- Sker i samspel mellan barnet och personerna i dess omgivning:
 1. Barnets reflexmässiga signaler tolkas som betydelsebärande
 2. Barnet gör erfarenheter av att bli förstådd
 3. Barnet blir motiverad att göra fler försök

Hur utvecklas språk?

- **Turtagning** – att turas om att vara sändare och mottagare av ett meddelande
- **Delad uppmärksamhet/joint attention** – en uppmärksamhetstriangel mellan barn, den vuxne och ett objekt
- **Responsivitet** – den vuxnes förhållningssätt, genomsyrat av nyfikenhet och mottaglighet för barnets signaler och en ambition att svara på dessa

Är det möjligt att stötta språkutvecklingen?

Absolut!

Den vuxna kan

- Locka fram språk
- Härma
- Spegla och bygga ut
- Vara listig – skapa tillfällen och situationer som lockar till kommunikation

Personerna i barnets omgivning gör skillnad för utvecklingen!

Forskning visar att **hur mycket föräldern/de vuxna pratar** med barnet har den överlägset största betydelsen för barnets språkutveckling.

Longitudinell studie med 1001 barn från 12 olika länder på 6 olika kontinenter. Barnen följdes från 2 till 48 mån ålder. Analys av inspelat talmaterial visar att den starkaste prognostiska faktorn för barnets språkutveckling är antalet turtagningar mellan förälder och barn.

Boken är..!

- Ett ypperligt tillfälle för ett **delat fokus**
- En möjlighet att få **repetition** av nya, kluriga ord och svåra meningar
- **Tydlig koppling** mellan ord och bild
- Bjuder in till att **vara med och berätta** – fylla i sista ordet/orden i frasen
- Identifiering och **igenkänning**
- Nya **kunskaper**, tankar och insikter
- Något att **växa med** – från pekbok, till bilderbok och senare kapitelbok

Aktiv bokläsning

= delad bokläsning/dialogisk bokläsning/gemensam bokläsning

- Barnet betraktas som en deltagare, inte enbart mottagare
- Den vuxne har ett aktivt, lyhört förhållningssätt
- Barnet bjuds in att reagera, svara, berätta och tycka

Aktiv bokläsning

= delad bokläsning/dialogisk bokläsning/gemensam bokläsning

- Bevisad språkstimulerande effekt!

Metastudie av 19 behandlingsstudier med kontrollgrupp. Totalt antal deltagare: 2594 st 1-6 år gamla barn. Behandling: aktiv bokläsning. Jämfört med kontrollgruppen visade behandlingsgruppen positiva resultat gällande både språkförståelse och eget språkanvändande.

Dowdall N et al. 2020

Aktiv bokläsning

= delad bokläsning/dialogisk bokläsning/gemensam bokläsning

- Positiv korrelation mellan bokläsning, samspel mellan förälder och barn samt förälders upplevelse av negativ stress

Observationsstudie med 293 barn och deras föräldrar konstaterar en korrelation mellan frekvens av bokläsning vid 6 mån, och samspel mellan förälder och barn vid 18 mån. Samma samband konstateras mellan tidig bokläsning och lägre nivåer av stress hos förälder.

Aktiv bokläsning

= delad bokläsning/dialogisk bokläsning/gemensam bokläsning

- Aktiv bokläsning av god kvalitet har ett positivt samband med skolframgång och lärande

Observationsstudie med 700 barn och deras föräldrar. Positiv korrelation mellan aktiv bokläsning kännetecknad av bl. a. högt antal öppna frågor ställda till barnet, tidig läsutveckling och förståelse och kunskap om matematiska relationer.

Barnes E, Puccioni J. 2017

Aktiv – hur då?

- **Närhet** – skapa förutsättningar för en uppmärksamhetstriangel
- **Berätta fritt** – bygg ut, ställ frågor, koppla till tidigare erfarenheter
- **Häng på** – låt barnets tankar och idéer och tankar få plats
- **Var lyhörd** – fånga och svara på barnets signaler

Aktiv – hur då?

- **Lev dig in** – använd din röst för att skapa intresse och kanske locka till imitation
- **Visa intresse** – låt barnet förstå att du blir nyfiken och intresserad av hen uttrycker
- **Visa och peka** – använd din kropp för att förstärka orden, kanske genom att peka eller att använda stödtecken
- **Läsa i farten** – på pottan, på bussen, i sängen, i leken

Flerspråk: läs och prata det språk du vill!

- **Myt** = Att tala med ett barn på flera olika språk kan "förvirra" dem. Det är bättre att bara tala ett språk.
- **Sanning** = Alla barn kan lära sig flera språk. Även barn med utvecklingsförsening och inlärningssvårigheter
- **Myt** = Små flerspråkiga barn har försenad språk utveckling jämfört med jämnåriga barn som bara talar ett språk.
- **Sanning** = Flerspråkighet orsakar INTE en senare språkutveckling, utan har visat sig öka barnens förmåga att lära sig nya ord, identifiera ljud och lösa problem.

Flerspråk: läs på det språk du vill!

- Läs på det språk du vill, oavsett vilket språk boken är skriven på
- Textlösa böcker
- Prata fritt , fundera och reflektera
- Kan barnet inte ett ord på språket boken är skriven? Förklara- och ge exempel från det andra språket!
- **Tips!** Be om hjälp av bibliotekarie

Teckenstöd: förstärk orden med tecken!

- **Myt** = ett barn som lär sig teckna kommer inte vara motiverat att lära sig prata
- **Sanning** = språkutvecklingen gynnas av att barnet får använda många olika kanaler; ljud, tecken, bilder och ord

Mueller, V., Sepulveda, A., & Rodriguez, S., 2014

Teckenstöd: förstärk orden med tecken!

- Läsa med stöd av tecken
- Kombinera tecken och talat ord. Förstärk de viktigaste orden med tecken
- Teckenlexikon i appar och på hemsidor
- Böcker med teckenremsor/teckenlista i slutet av boken
- **Tips!** Be om hjälp av bibliotekarie

Referenser

- Barnes E, Puccioni J. **Shared book reading and preschool children's academic achievement: Evidence from the Early Childhood Longitudinal Study—Birth cohort.** *Inf Child Dev.* 2017;26:e2035. <https://doi.org/10.1002/icd.2035>
- Bergelson E, Soderstrom M, Schwarz IC, Rowland CF, Ramírez-Esparza N, R Hamrick L, Marklund E, Kalashnikova M, Guez A, Casillas M, Benetti L, Alphen PV, Cristia A. **Everyday language input and production in 1,001 children from six continents.** *Proc Natl Acad Sci U S A.* 2023 Dec 26;120(52):e2300671120. doi: 10.1073/pnas.2300671120. Epub 2023 Dec 12. PMID: 38085754; PMCID: PMC10756310.
- Canfield CF, Miller EB, Shaw DS, Morris P, Alonso A, Mendelsohn AL. **Beyond language: Impacts of shared reading on parenting stress and early parent-child relational health.** *Dev Psychol.* 2020 Jul;56(7):1305-1315. doi: 10.1037/dev0000940. Epub 2020 Apr 30. PMID: 32352828; PMCID: PMC7319866.
- Dowdall N, Melendez-Torres GJ, Murray L, Gardner F, Hartford L, Cooper PJ. **Shared Picture Book Reading Interventions for Child Language Development: A Systematic Review and Meta-Analysis.** *Child Dev.* 2020 Mar;91(2):e383-e399. doi: 10.1111/cdev.13225. Epub 2019 Feb 9. PMID: 30737957.
- Mueller, V., Sepulveda, A., & Rodriguez, S. (2014). **The effects of baby sign training on child development.** *Early Child Development, 184,* 1178-1191. <https://doi.org/10.1080/03004430.2013.8547800>